

Տասրուհի, և զպէարս աշխարհէն ընդրեաց Աստուած: զի յամբի ա-
րապէ զհզարս . . (Ա. Կորնթ. Ա. 27): Արիացէք, արդարութեան
թագաւորութիւնը մերձենում է: Կուգայ ժամանակ, իր ինք-
նասիրութեան և գոռոզութեան արուեստական ըողոր փայլն
ու լեծութիւնը՝ հրապարակ կենէ իւր զգուելի մերկու-
թեամբ և երբ հեզ, խոնարհ և անյայտ կեանքը, որ Աստուծոյ
փառացն էր նուիրուած՝ կրփաւաւորուի աշխարհումս յաւի-
տեանական փոռքով: Երանի՛ նրանց, որոնք այդ օրը կարժանա-
նան լսելու . . Ազնի- ծառայ՝ Բարի և հառապարի՛մ, հոգի յոբանայ-
նիս արեւուն . . (Մատթ. Ի. 21): Ո՛վ Տէր, տուր, որ մենք
ամենքս էլ այդ խօսքերը լսելու արժանացողներիցը լինինք:
ամենքս էլ, այս օրուանից սկսեալ, մեր արիութիւնը Քո գոհու-
թեանդ մէջ, իսկ մեր վարձը՝ Քո սիրոյդ մէջ որոնենք. ամէն:

(Բեբեկ)

Թարգմ. Ե. ք. Գ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Արարատի անցեալ համարում յայտնեցինք այն
ուրախութիւնն, որ զգաց թէ բարձրագոյն հո-
գեւոր իշխանութիւնը, թէ Ա. Աթոռոյս միաբա-
նութիւնն և թէ նոյն իսկ ժողովուրդը, Ղեմա-
րանի պատուելի տեսուչ Արշակ Նահապետեանի
(այժմ հայր Նահապետ) և երեք ուսումնաւարտ-
ների կրօնաւորական դասը մտնելու առթիւ. այդ
ուրախութիւնը հասկանալի է և բնական, քանի
որ վաղուց արդէն զգալի է եղած ուսումնական
և գիտնական եկեղեցականաց կարօտութիւնն և
օր աւուր վերայ աւելի զգալի է դառնում, ժո-
ղովրդեան կրօնական զգացմանց պակասելովն և

զանազան բարոյական ախտերի նորա մէջ արմատանալովն, որ հետեանք է զանազան նորաժողովարդապետութեանց և գաղափարների տարածուելուն նորա մէջ և տնտեսական ու քաղաքական խնդիրների ազդեցութեան զօրանալուն: Եյս ցաւը ընդհանր է ամեն քրիստոնեայ ազգերի մէջ ներկայումս: Ուստի և ամեն քրիստոնեայ եկեղեցեաց մէջ տեսնում ենք մեծ ջանք ժողովրդեան այդ բարոյական անկման առիթ եղող մոլար վարդապետութեանց դէմ մաքրուելու, ու եկեղեցու ղէնքով, որ է խօսքն ու գիտութիւնը: Ենդդ՛ա ան—եպիսկոպոսական եկեղեցու հովիւները ժողովներ են անում և միջոցներ որոշում իրանց հօտի մէջ արմատացած անկրօնութիւնից սկսած մինչև յետին ոչ ծանր բարոյական ախտերը ջնջելու և իրանց հովուութեան յանձնած ժողովրդի ամեն բարոյական հիւանդութիւնները դարմանելու համար: Ում յայտնի է, թէ որքան ջանք և աշխատանք գործ է դրնում Ռուս եկեղեցական դասը քարոզներով, դասախօսութիւններով, վեճաբանութիւններով առաջն առնելու ժողովրդի մէջ տարածվող մոլար վարդապետութեանց, փնասակար գաղափարների և աղանդների տարածման: Ռուս թերթերը, մանաւանդ կրօնականները լեքն են եկեղեցականութեան այսպիսի գործունէութեան նկարագրութեամբ: Իսկ կառավարութիւնք և ժողովրդեան քրիստոնէական մաքուր զգացմամբ ոգևորուած մասը նիւթապէս և բարոյապէս նպաստում են եկեղեցականութեան այդ արդիւնաւոր գործունէու-

թեան ասպարիզում, տալով դրամ, ուր սա կա-
 րևոր է, և ազդեցութիւն գործ դնելով, ուր սա
 անհրաժեշտ է: Ըյս բարոյական պատերազմի հա-
 մար ս. եկեղեցու զէնքն են խօսք և գիտութիւն,
 ուստի և ամեն եկեղեցեաց գլխաւոր ջանքն է կազ-
 մել գիտուն և բարոյական կրթութեամբ զարգա-
 ցած եկեղեցականներ, որոնք իբրև քաջ զինուոր-
 ներ կարողանան, թէ կենդանի խօսքով և թէ գր-
 րութեամբ, յաջողութեամբ մղել այս ազնիւ աս-
 տուածային պատերազմն և յաղթութիւն տալ
 բարւոյն չարի դէմ: Երդեօք նոյն բարոյական ան-
 մխիթար վիճակը չէ՞ տիրում և մեր ազգին ներ-
 կայումն: Երդեօք այս վիճակին ապացոյց չէ՞, որ
 այսօր երբեմն իւր կրօնական համոզմանց և ըզ-
 գացմանց համար ամեն ինչ՝ իշխանութիւն, հա-
 ռստութիւն և մինչև իսկ կեանք զոհող Հայի զա-
 ւակը կրօնափոխութեան է դիմում մի կտոր հողե
 և կամ մի պատառ հացի համար, արդեօք այս
 վիճակին ապացոյց չէ՞ այն, որ եկեղեցիների դռ-
 ներում կանաչ է բուսնում, ժողովրդոց չյաճա-
 խելու պատճառով, արդեօք այս անմխիթար վի-
 ճակի ապարոյց չէ՞ ժողովրդի ներկայ անտարբե-
 րութիւնը դէպի եկեղեցին և առհասարակ դէպի
 ամեն կրօնական արարողութիւնք. արդեօք այս
 վիճակը չէ՞, որ ամենուրեք բողոք է հանում
 ժողովրդի բերանից, թէ ժամանակս փչացել է,
 թէ հաւատ ու սէր չէ մնացել մարդոց մէջ: Իայց
 ուր սոքա բացակայ են—այնտեղ թագաւորում են
 ամեն տեսակ բարոյական ախտեր՝ անհաւատար-
 մութիւն, յափշտակութիւն, դողութիւն, մարմ-

Նաւոր վայելչութեանց ձգտումն — արբեցողութիւն, շոպլութիւն, զեղխութիւն և անառակութիւն — և՛ յիրաւի սոքա այսօր սովորական ախտեր են դարձած և սառնութեամբ նայում ենք նոցա վերայ: Պարզ է, որ ազգի այս վիճակը տեսնելով հայաստանեայց ս. եկեղեցին չէ կարող անտարբեր մնալ և պէտք է հոգայ իւր հօտի չարեաց առաջն առնել կենդանի և գրաւոր խօսքով, կարգադրութիւններով և կանոններով:

Ո՞ւմ ձեռքով Ս. եկեղեցին պիտի կատարէ իւր այս պարտքն եթէ ոչ իւր հմուտ և արժանաւոր սպասաւորների միջնորդութեամբ: Ըհա այսպիսի սպասաւորներ պիտի պատրաստէ ճեմարանն, և լցուցանէ ս. եկեղեցւոյ ամենամեծ պիտոյքն, որ այսօր յոյժ զգալի է: Ծանր է յոյժ այսօր հոգեւոր իշխանութեան դրութիւնն, որ ի չգոյէ կարեւոր թուոյ քաջ և լաւ կազմակերպած զինուորութեան մեծ բարոյական պատերազմի դաշտում ձեռքերը ծալած պիտի կանգնի ականատես լինելով ամեն կողմից թշնամեաց յարձակմանց և յափշտակութեանց վերայ, անկարող անձամբ յարձակողական դիրք բռնելու: Թերութիւնք ծածկելն ու բժշկել չաշխատելն անձնախաբուութիւն է: Մի՞թէ կարելի է ծածկել այն հանգամանքն, որ ամենի աչքին ընկնում է. մի՞թէ կարելի է ուրանալ, որ օր աւուր հունձք բազմանում են և մշակաց թիւը նուազում, ժողովրդի մէջ բարոյական ախտերը բազմանում են և Ս. եկեղեցւոյ արժանաւոր սպասաւորների՝ այդ ախտերի դէմ պատերազմող քաջ և լաւ զինեալ զինուորների թի-

ւր պակասում: Ով չգիտէ, որ այսօր մեր հոգեւոր իշխանութիւնը տատամսութեան մէջ է, առաջնորդացուք և յաջորդացուք չկան, քարոզիչք շատ պակաս և ժողովրդին հոգեւոր հայրութիւն անելու ընդունակ քահանայք յոյժ սակաւք են. ո՞ր են մեր խօսքի և գրչի տէր եկեղեցականք: Երկիր կամ քաղաք, որ չունի իւր անառիկ ամրութիւնք և քաջ պաշտպանները միշտ ենթարկված է վտանգի թշնամեաց կողմից: Հայաստանեայց Ս. եկեղեցին, որ առաքելական է, որ ամենաժողովրդականն է, որ քրիստոնէութեան նախնական դարուց պարզ պատկերն է, այսօր փոխանակ եկամուտներ առնելու, իւր զաւակները տուժում է, չունենալով կարեւոր ամրութիւնքն և կարեւոր քաջ ու հմուտ զինուորները: Բնա այս հանգամանքներն են, որ ճեմարանի նորաւարտներից ոմանց եկեղեցական դասը մոնելը մեծ ուրախութիւն պատճառում է ամենքին առհասարակ: Բայց բուական է այն, ինչ որ տալիս է ճեմարանը, բուական է նորա տուածը, մեր ժողովրդի բոլոր պիտոյքները լցուցանելու համար — պատասխանը պարզ է: Ուսաց հոգեւոր դպրոցներն ու ճեմարանները, որոնք շատ աւելի նիւթական միջոցներ ունեն և ղեկավարուում են կրօնական գիտութեանց մէջ աւելի հմուտ և գիտնական ուսուցիչներով — անկարող են արտադրելու այն, ինչ որ կարեւոր է, ինչ որ պահանջուում է ժողովրդի բարոյական բոլոր պիտոյքը լցուցանելու և իրանց եկեղեցին թշնամեաց դէմ պաշտպանելու համար. ուստի և թէ նոցա հոգեւոր իշխանութիւնն և թէ կառավարու-

Թիւնը մեծ գումարներ ծախելով իւրեանց հոգևոր դրոցների ուսումնաւարտներից ամենընդունակներին ուղարկում են արտասահման, սրանց գիտութիւնը օտար եկեղեցեաց գիտնական պաշարներով հարստացնելու համար. աներկբայ լինելով, որ թըշնամեաց ղիմադրել կարողանալու համար, հարկաւոր է նոցա ոյժն ու զէնքը ճանաչել: Սթթէ մենք բացառութիւն կարող ենք կազմել, մենք, որ իբրև հպատակ ժողովուրդ, աւելի կարիք ունենք պաշտպանողական միջոցների: Իայց այս ամենայն ձեռք է բերուում նիւթական միջոցներով. ոչ ճեմարանը առանց դրամի կարող է աւելի և աւելի արդիւնաւոր դառնալ և ոչ էլ նորա ուսումնաւարտները ճրի արտասահման գնալ և իրանց միտքը օտարաց գիտնական պաշարներով հարստացնել: Իայց սղքա անհրաժեշտ են, որ թէ մեր Ս. առաքելական եկեղեցին իւր ապտուածաբան և բարեկրօն եկեղեցականներով իրան վայելուչ դիրքը բռնէ քրիստոնեայ եկեղեցեաց շարքում և թէ մեր ժողովուրդը արժանաւոր հօտ լինի իւր Ս. եկեղեցուն, քրիստոնէական—բարոյական կենցաղավարութեամբ: Ով տիտի հոգայ այս անհրաժեշտ պիտոյքը լցուցանելու համար կարեւոր նիւթական միջոցներն, եթէ ոչ թէ հայ եկեղեցիք իրանց աղքատիկ գանձարանից և թէ հայ ժողովուրդն իւր համեմատաբար հարուստ միջոցներից: Խնդիրը կենսական է, այստեղ ինայոդութիւնը հաւասար է բարոյական անձնասպանութեան: Յայտնի է, որ ճեմարանն ամբողջ 15 տարի իւր բոլոր ծանրութեամբ ծանրացած է Ս. Լթողոյս աղքատիկ

